

LOPPURAPORTTI

Forssan seudun hevosreittiverkoston kehittäminen – esiselvitys

Vastuuorganisaatio Hippolis – Hevosalan Osaamiskeskus ry
Opistontie 10 A 2
32100 YPÄJÄ

Projektin vetäjä Erja Mattila
puh. 045 111 7754, mattilanerja@gmail.com

Kesto 1.3.2024 – 30.11.2025

Rahoitus Hankkeen hyväksytty rahoitus on yhteensä 22 224,56 euroa alla esitetyn rahoitussuunnitelman mukaisesti.

Rahoituslaji	Haettu €	Myönnetty €
ELY-keskuksen myöntämä tuki	17 779,64 €-	
EU-osuus		7 645,24 €
Valtio		6 578,48 €
Kuntaraha toimintaryhmältä		3 555,93 €
Muu julkinen tuki	-	-
Julkinen tuki yhteensä	17 779,64 €	17 779,65 €
Yksityinen rahoitus	4 444,92 €	4 444,91 €
Rahoitus yhteensä	22 224,56 €	22 224,56 €
Kokonaisrahoitus	22 224,56 €	22 224,56 €

Euroopan unionin
osarahoittama

Tiivistelmä hankkeesta

Hankkeen tavoitteena oli selvittää ja päivittää Forssan seudun alueella sijaitsevan Hämeen hevosreittiverkoston nykytila sekä kartoittaa mahdollisuuksia reitistön kunnostukseen, jatkokehitykseen ja parempaan saavutettavuuteen. Reitistö on alun perin perustettu 2000-luvun alussa, mutta se on jäänyt erittäin vähälle huomiolle viime vuosina, jopa viimeisen 15 vuoden ajan. Monet uudemmat yrittäjät ja harrastajat eivät edes tiedäneet reitistön olemassaolosta.

Esiselvityshankkeessa keskityttiin erityisesti reitin kulkukelpoisuuden arviointiin, merkitsemiseen sekä digitaaliseen saavutettavuuteen.

Hankkeen alkupuolella sekä lopussa järjestettiin Forssan seudun Hevosfoorumin yhteydessä esittely ja keskustelumahdollisuus hankkeesta ja reitistöstä. Toiveita reitistön edelleenkehittämiselle on ja muutamat pulmakohdat tunnistetaan, joten jatkoa hankkeelle kaivattaisiin. Haasteita tuli siitä, että Hippolis ry:n toiminta päätettiin taustaorganisaatioiden toimesta lopettaa vuodenvaihteeseen.

Ypäjän, ja muun Forssan seudun, olisi mahdollista nostaa profiiliaan hevosmatkailualueena kehittämällä reitistöä edelleen.

Hankkeen toteutuminen suhteessa hankesuunnitelmaan

Hanke toteutui pääosin alkuperäisen hankesuunnitelman mukaisesti.

Toimenpide	Toteuma	Kommentit
Hevosreittiverkoston nykytilan kartoitus	Toteutui	Reitistö käytiin läpi maastossa useampaan kertaan eri vuodenaikoina ja tutustuttiin siihen myös karttapohjaisesti.
Reitistön kunnan arviointi	Toteutui	Kunnan arviointi tehtiin, siitä annettiin palaute Ypäjän kuntaan. Suurin osa reiteistä on hyvässä kunnossa; joitain siltaremonttitarpeita sekä kivisiä paikkoja havaittu.
Haastekohteiden dokumentointi	Toteutui	Suurimmat haasteet Tyrisevän tuulivoimapuiston alueella, haasteita hevosten kanssa liikkumisessa turvallisesti.
Uusien reittiyhteyksien kartoittaminen	Toteutui	Potentiaalisia uusia osuuksia on tunnistettu, tarkempi suunnittelu jää mahdolliseen jatkohankkeeseen.
Reitistön uudelleen merkitseminen maastoon	Toteutui	Sinivalkoiset hevosmerkit asennettu pääosin olemassa olevia tolppia hyödyntäen.
Reitin tietojen lisääminen karttapalveluihin	Toteutui	Reitti on lisätty Lipas - valtakunnalliseen liikunnan paikkatietojärjestelmään sekä Outdooractive-palveluun.
Kartta ja käyttöohjeet lähtöpaikkaan	Toteutui eri tavalla	Reitillä on monta lähtöpaikkaa ja opastaulua ei siksi hankittu. Reittikarttojen kautta sekä Ypäjän kunnan ja Hevosopiston sivuilta löytyy reitti ja ohjeistus.

Hankkeen tulokset

Hankkeen keskeinen tulos on Forssan seudun hevosreittiverkoston nykytilan kokonaisvaltainen dokumentointi ja reitistön ns. uudelleen käyttöönotto. Reitistö käytiin läpi maastossa Gatorin avulla useampaan kertaan ja eri vuodenaikoina. Lisäksi tutustuttiin erilaisiin karttapohjiin / sovelluksiin.

Tuloksena saatiin reitti uudelleen käyttöön, näkyväksi ja hevosreitistön käyttöä varten saatiin kunnolliset ohjeet. Lisäksi laadittiin kooste, jossa kuvataan reittien tämänhetkinen kunto, käyttökelpoisuus sekä tärkeimmät kehittämistarpeet. Erityistä huomiota kiinnitettiin rakenteellisiin haasteisiin, kuten siltojen kuntoon, sekä alueisiin, joilla reitin kulkeminen on muuttunut vaikeaksi esimerkiksi maankäytön muutosten vuoksi.

Reitistön näkyvyys parani merkittävästi hankkeen aikana. Maastoon lisättiin selkeät, sinivalkoiset hevosreitimerkit, jotka helpottavat reitin hahmottamista ja seuraamista paikan päällä. Lisäksi reitti tuotiin digitaalisesti esille Lipas-liikuntapaikkatietokannassa ja Outdooractive-palvelussa, mikä parantaa sen löydettävyyttä ja saavutettavuutta niin paikallisille käyttäjille kuin tuleville matkailijoillekin.

Hanke tuotti arvokasta tietoa mahdollisia, ja toivottavia, jatkotoimia varten. Selvityksen pohjalta saatiin konkreettisia suosituksia esimerkiksi siltaremonttien tarpeista, reittien mahdollisista linjamuutoksista sekä uusien yhteyksien kartoittamisesta. Tämä antaa hyvän lähtökohdan seuraavan vaiheen kehittämistyölle ja mahdollisen investointihankkeen valmistelulle.

Hankkeen aikana verkostoja vahvistettiin. Selvitystyön yhteydessä käytiin vuoropuhelua muun muassa Hevosopiston ja alueen hevostoimijoiden sekä yhdistysten kanssa. Ypäjän kunta oli erityisen suurena apuna. Tämä yhteistyö on tärkeä voimavara reitistön ylläpidon ja tulevan kehittämisen näkökulmasta.

Haasteen toi Hippolis ry:n toiminnan lopettamispäätös, joka mullisti syksyn työkuvioita ja esti jatkohankkeen hakemisen.

Hankkeen vaikutukset

Hankkeen toteuttaminen paransi merkittävästi hevosreittiverkoston saavutettavuutta ja jatkotoimenpiteiden avulla myös turvallisuutta. Uusien, selkeiden reittimerkintöjen ansiosta käyttäjien on nyt helpompi hahmottaa reitin kulku maastossa, ja digitaalisiin karttapalveluihin viety tieto mahdollistaa reitin suunnittelemisen ja hyödyntämisen entistä sujuvammin myös ennen maastoon siirtymistä sekä itse reitistöllä. Tämä lisää erityisesti ensikertalaisten ja ulkopaikkakuntalaisten käyttäjien mahdollisuuksia hyödyntää reitistöä turvallisesti ja ilman paikallistuntemusta.

Samalla hanke vahvisti alueen hevosmatkailun ja virkistyskäytön edellytyksiä. Kun reitistö on löydettävissä, selkeästi merkitty ja perustiedot sen käytöstä ovat helposti saatavilla, sen käyttöasteen voidaan odottaa kasvavan. Tämä luo uusia mahdollisuuksia alueen hevosalan toimijoille, matkailuyrittäjille ja harrastajille. Ratsastus- ja ajoreitit tarjoavat vetovoimaisen lisän alueen vapaa-ajanpalveluihin ja voivat tukea myös muiden matkailu- ja luontoliikuntareittien kehittämistä. Parantunut saavutettavuus ja käytettävyys palvelevat sekä paikallisia harrastajia että alueelle suuntautuvia vierailijoita.

Hanke loi myös vankan pohjan tuleville kehittämistoimille. Esiselvityksen myötä muodostui kokonaiskuva reitistön nykytilasta ja sen kehittämistarpeista, ja samalla syntyi konkreettisia suosituksia jatkotoimille. Ikävää on, että Hippolis ry:n toiminta päättyy ja reitistön kehittäminen jatkossa jää täysin muiden vastuulle. Onko joku kiinnostunut ottamaan koppia – se jää tulevien aikojen nähtäväksi. Esiselvityksessä tehty työ joka tapauksessa säästää resursseja ja nopeuttaa mahdollisten jatkohankkeiden valmistelua.

Hankkeen vaikutukset ulottuvat myös laajemmalti: parannettu reitistö tukee toivottavasti myös kunnan veto- ja pitovoimaa, edistää maaseudun ja luonnon käyttöä virkistykseen ja tukee liikunnallista, ukoilevaa elämäntapaa.

Johtopäätökset ja suositukset

Hankkeen aikana tehty esiselvitys osoittaa selvästi, että hevosreittiverkostolla on huomattavaa kehityspotentiaalia niin paikallisen virkistyskäytön kuin laajemman matkailun näkökulmasta. Reitistö muodostaa jo nyt monipuolisen pohjan, jota voidaan hyödyntää sekä ratsastuksessa että ajossa (joiltakin osin). Monin paikoin reitit ovat hyvässä kunnossa ja käyttökelpoisia sellaisenaan, mutta tietyillä osuuksilla havaittiin kunnostustarpeita – erityisesti siltojen rakenteissa ja joissain kulkuväylien kohdissa. Lisäksi osalla reittiosuuksista maankäytön muutokset ovat heikentäneet hevosten kanssa liikkumisen turvallisuutta, mikä vaatii tarkempaa suunnittelua ja mahdollisesti uusia reittiratkaisuja.

Esiselvityksen perusteella voidaan todeta, että perusedellytykset toimivan ja vetovoimaisen hevosreittiverkoston kehittämiseksi ovat olemassa. Reitistö palvelee jo tällaisenaan useita käyttäjäryhmiä ja sen saavutettavuutta on parannettu merkittävästi hankkeen aikana. Näiden toimenpiteiden ansiosta alueelle on mahdollista rakentaa hevosharrastukselle ja -matkailulle aiempaa vahvempaa roolia, mikä tukee myös maaseudun elinvoimaisuutta ja monipuolista virkistyskäyttöä.

Jotta saavutettuja tuloksia voidaan vahvistaa ja viedä eteenpäin, suositellaan seuraavaksi käynnistämään varsinainen kehittämis- tai investointihanke, jossa keskitytään konkreettisiin toimenpiteisiin. Hakijoina voisivat olla esimerkiksi Ypäjän kunta, Hevosopisto, Ypäjän Hevosystäväinseura ja ottaa mukaan myös Jokioisten ja Humppilan kunnat.

Ensisijaisina toimenpiteinä pidetään seuraavia:

- Siltarakenteiden kunnostus. Turvallinen kulku hevosella vaatii rakenteiden tarkistamista ja korjaamista kahden reitistön sillan osalta. Letkunsuontien vieressä oleva puusilta on korjattava välittömästi, se ei ole turvallinen muillekaan kulkijoille. Vahteristotien ja Kolin kodan välissä oleva tukevampi silta vaatii pintaremonttia ollen nyt liukas ja lisäksi sillalle nousu on hevosille hiukan hankalaa.
- Pohjien kunnostus. Reitistö on paikoittain kovin kivinen ja pohjan parantaminen helpottaisi valjakoiden liikkumista reitillä. Paikoittain on ajettu isoa mursketta, joka ei ole hevosille ystävällistä. Korjattavia paikkoja ei ole paljon, pahimmat paikat on merkitty karttaan.
- Vaihtoehtojen reittien löytäminen. Ypäjänselän puoleisessa päässä on vanhalla reitistöllä tullut Tyrisevän tuulivoimapuisto. Siellä on hyviä sorateita liikkua, mutta osa hevosista voi pelätä tuulivoimaloita, joista osa on hyvinkin lähellä reittiä. Osa vanhasta reitistöä jouduttiin poistamaan, koska kulku olisi ollut käytännössä tuulivoimalan alta. Lisäksi reitti kulkee pienen matkan melko vilkasliikenteisellä Humppilantiellä ja tässä toivottaisiin varoitusliikennemerkkejä reitin molempiin päihin Humppilantielle. On olemassa vaihtoehtoinen reitti, joilla liikkuminen isommalla tiellä pystyttäisiin välttämään, jos tienkäyttöön saataisiin lupa.
- Hevosystävällisten taukopaikkojen kehittäminen. Reitin varrella on useita hyviä levähdyspaikkoja, mutta vain Tolmin laavulla on mahdollisuus hevosten sitomiseen puomiin. Hevospuomia toivotaan myös Talastuvalle sekä Kolin kodalle. Hevospuomi löytyy myös

Pietarinmäen kämpältä. Kyseinen paikka on jäänyt, ikävä kyllä, kovin huonosti hoidetuksi ja tämä pitäisi saada uudelleen käyttöön ehdottomasti. Nämä parannukset tukisivat reitin käyttöä pidemmällä vaelluksilla ja mahdollistaisi paremmin myös ryhmässä tapahtuvan toiminnan.

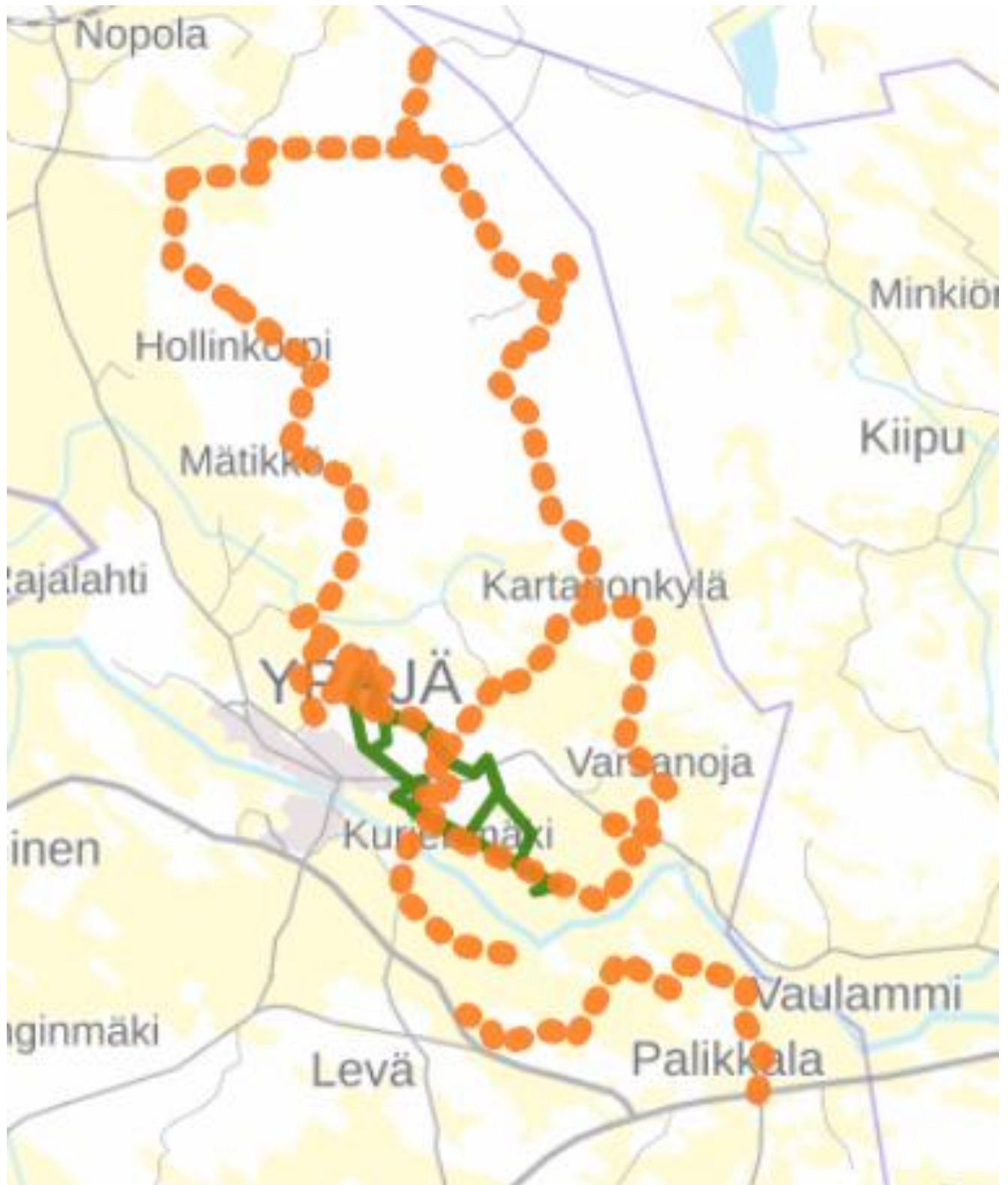
- Reittiyhteyksien laajentaminen: Laajentamalla nykyisiä reittejä esimerkiksi Jokioisten kunnan puolelle pystyttäisiin lisäämään niiden monikäyttöisyyttä. Paikoitellen olisi olemassa hyvä uusia reittejä, mutta esim. 200 metrin pätkä erottaa polut toisistaan.
- Viestinnän ja reitistön käyttäjäopastuksen kehittäminen: Reitistön käyttöä tukee selkeä, ajantasainen ja helposti saavutettava informaatio. Digitaaliset sovellukset, maastokartat ja opasteet (opastaulu) ovat keskeisessä roolissa käyttäjäkokemuksen parantamisessa.

Ypäjän kunta on lupautunut toimimaan reitistön vastuutahona. Yhteistyöverkoston kuitenkin tarvitaan. Seudun hevosyrittäjät, harrastajat, yhdistykset (ja muut kunnat) voivat yhdessä huolehtia reittien kunnosta, seurannasta ja tiedottamisesta. Tällaisella yhteistyöllä varmistetaan reitistön elinvoimaisuus myös pitkällä aikavälillä.

Summa summarum. Hanke osoitti, että maltillisilla panostuksilla ja suunnitelmallisella työllä voidaan saavuttaa merkittäviäkin tuloksia hevosreitistöjen parantamisessa ja hyödyntämisessä. Esiselvitys tarjoaa selkeän suunnan seuraaville kehittämisvaiheille.

Liitteet

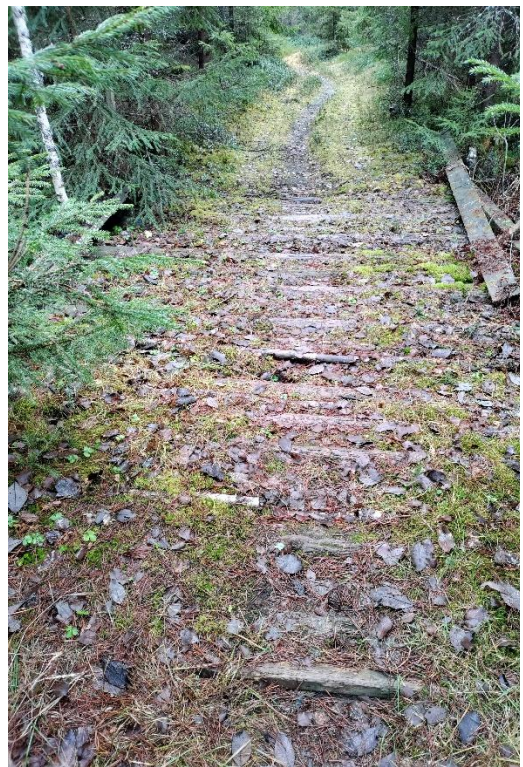
1. Reitti Lipas -sivustolla. Hämeen hevosvaellusreitti.

2. Kuvakoostetta

Kuva 1. Hevosen kuva ja nuolet on kiinnitetty pääosin vanhoihin reittimerkkeihin. Reittiä voi kulkea kumpaan suuntaan tahansa. Reittimerkkien vanhat puunuolet ja hevosenkengät jätettiin paikoilleen.

Kuva 2. Letkunsuontien vieressä oleva puusilta vaatii pikaista kunnostusta (uuden sillan)

Kuva 3. Vahteristontien varteen osuu tuulivoimaloita, joista tämä on lähinnä reittiä.

Kuva 4. Vahteristontien ja Kolin kodan välillä oleva silta on tukevarakenteinen, mutta liukas. Loppusyksystä vesi oli korkealla ja sillan toisessa päässä oli iso ja syvä vesilammikko. Tämä polku kaipaisi myös hiukan kohennusta.

Kuva 5. Sama silta toisesta päästä kuvattuna. Sillassa on porras, joka on hevosille hankala.

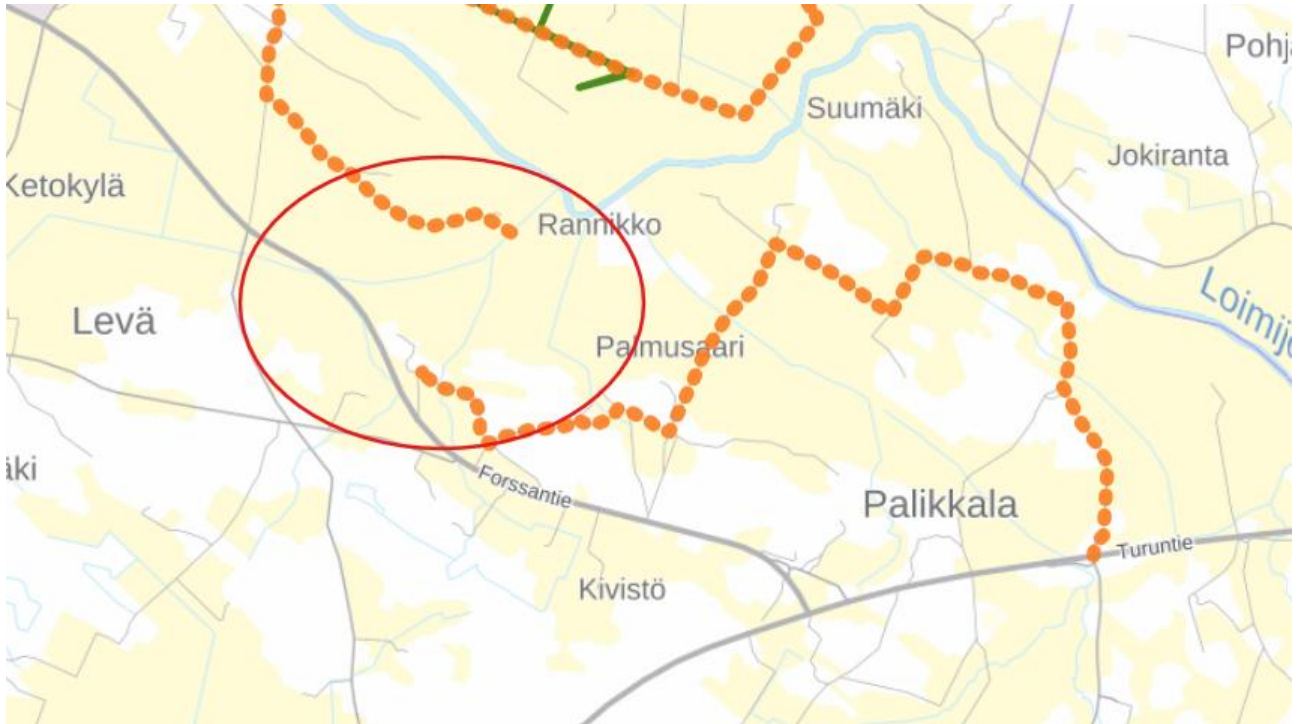
Kuva 6. Samoilla reiteillä kulkee myös maastopyöräilijöitä.

Kuva 7. Maaston puolesta olisi välillä voinut kuvitella olevansa Lapissa!

Kuva 8. Sinivalkoiset merkit näkyvät hyvin maastossa.

3. Yhteenveto maastokäynneillä havaituista kunnostus- yms. tarpeista

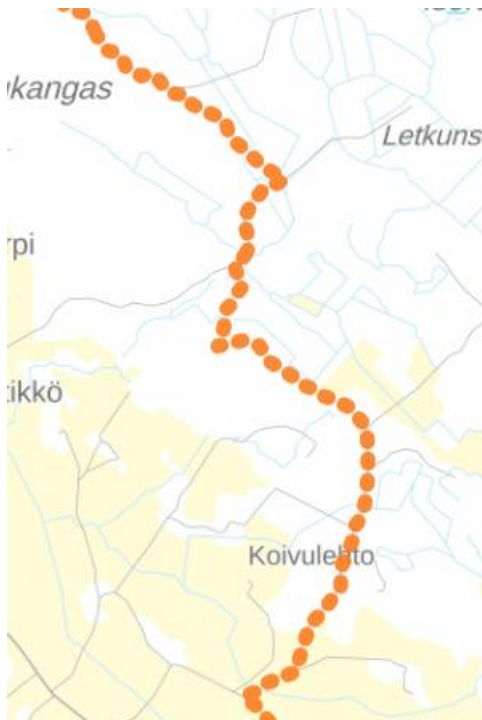
Nämä pätkät pitäisi saada yhdistettyä.

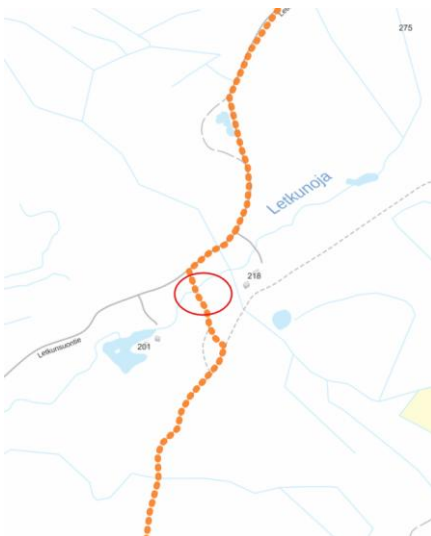
Varsansuolta ajetaan turvetta Kartanonkyläntietä pitkin. Vaikea saada tietoa, milloin turveyritys liikkuu rekoilla. Tästä oltu yhteydessä ja tavoitteena on parantaa informaation saatavuutta.

Vahteristontien ja Kolin tuvan välillä oleva silta pitäisi korjata.

Paikoitellen pohjan kanssa ongelmia; isoja kiviä, mursketta.

Letkunsuontien lähellä oleva silta vaatii välitöntä korjausta.